

ПВНЗ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА

Кафедра «Архітектури та містобудування»

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«УРБАНІСТИКА»

ВИБІРКОВА ДИСЦИПЛІНА

Освітньо-професійна програма першого рівня вищої освіти – бакалавр

Спеціальність: 191 «Архітектура та містобудування»

Розробник:

Жирак Р.М. – викладач кафедри архітектури та містобудування

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри архітектури та містобудування факультету архітектури, будівництва та дизайну 30 серпня 2018 року (протокол № 1).

Завідувач кафедри
Народний архітектор України, доцент

_____ М.М. Ходан
30 _серпня_ _2018 Р._

ВСТУП

Містобудування і районне планування – це галузі соціальної, економічної та архітектурно-будівельної діяльності суспільства, метою якої є створення повноцінного середовища для праці і відпочинку населення, забезпечення охорони навколишнього природного середовища, раціонального природокористування та збереження історико-культурної спадщини.

Урбоекологія та урбаністика – нова галузь в екологічній та архітектурно-містобудівній науці. Вона розглядає урбанізацію, як об'єктивний історичний процес підвищення ролі міст у розвитку цивілізації з трансформацією природного довкілля.

Метою навчальної дисципліни «Урбаністика» є вивчення особливостей планувальної організації території, ознайомлення з основними типами міських і сільських поселень, особливостями планування та функціонування сельбищних, виробничих, озелених, культурно-рекреаційних та природо-заповідних територій, інженерним облаштуванням та підготовкою території, а також з'ясування основних екологічних принципів, факторів і закономірностей функціонування урбоекосистем і всіх її компонентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- теоретичні, методичні та прикладні аспекти дисципліни;
- містобудівельні та екологічні підходи до формування планувальної основи концепції району;
- особливості та проблеми районного планування районів різноманітних типів.

вміти:

- оцінювати можливості територіального проектування і районного планування в сучасних соціально-економічних умовах України;
- отримувати загальне уявлення про сукупність проектно-планувальних робіт;
- виділяти границі районів для територіального проектування та районного планування територій різних типів.

розробляти:

- робочий проект території для районного проектування;
- схему районного планування окремого населеного пункту.

В процесі вивчення дисципліни студент повинен оволодіти наступними компетенціями:

Загальнокультурні та професійні компетенції:

вміння оцінювати можливості територіального проектування і районного планування в сучасних соціально-економічних умовах України.

Компетентності соціально-особистісні:

отримати загальне уявлення про сукупність проектно-планувальних робіт та виділення меж районів для територіального проектування та районного планування територій різних типів;

розробляти: робочий проект території або схему районного планування окремого населеного пункту.

Загальнонаукові компетенції:

Знати особливості планувальної організації території, основні типи міських і сільських поселень;

особливості планування та функціонування сельбищних, виробничих, озелених, культурно-рекреаційних та природо-заповідних територій;

інженерне облаштування та підготовку території, а також основні екологічні принципи, фактори і закономірності функціонування урбоєкосистем і всіх її компонентів.

Пререквізити: вивчення даної навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши такі навчальні дисципліни, як: основи екології, архітектурне проектування, основи містобудування, основи містобудівного аналізу.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Освітньо-професійна програма першого рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр; спеціальність: 191 «Архітектура та містобудування»	За вибором	
Модулів – 2		Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 150		IV-й	IV-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4,5		Лекції	
		30 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		26 год.	2 год.
		Самостійна робота	
68 год.		140 год.	
Вид контролю:			
екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 1/1

для заочної форми навчання – 1/14

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання студентів на семінарських заняттях здійснюється за чотирьох-бальною шкалою, де «2» - незадовільно; «3» - задовільно; «4» - добре; «5» - відмінно.

Підсумковий контроль у вигляді екзамену проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС.

Шкала оцінювання

<i>100-бальна шкала</i>	Оцінка за національною шкалою	Визначення
90 – 100	відмінно	Відмінно – відмінна відповідь, виконання роботи лише з незначною кількістю помилок
83 – 89	добре	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками
76 – 82		Добре – в загальному правильна відповідь, робота з певною кількістю грубих помилок
68 – 75	задовільно	Задовільно – непогано, але з великою кількістю недоліків
60 – 67		Достатньо – відповідь, робота задовольняє мінімальні критерії
1 – 59	незадовільно	Незадовільно - відповідь, робота не задовольняє мінімальні критерії

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, презентації, метод проектної роботи.

При вивченні курсу використовуються такі методи навчання:

пояснювально-ілюстративний – знання не просто повідомляють, а пояснюють, обґрунтовують, коментують. Робиться все, щоб було менше механічного запам'ятовування, а більше розуміння сутності. Метод навчання з використанням репродуктивного засвоєння знань.

проблемний – така організація процесу навчання, основа якої полягає в утворенні у навчальному процесі пошукових ситуацій. Проблемний метод навчання розвиває активність, самостійність (проявляється у самостійному доборі прикладів, підборі задач);

проблемний виклад матеріалу – полягає в розкритті викладачем шляху дослідження проблеми, показуючи її вирішення від початку до кінця, викладач

демонструє еталон проблемного мислення. Метод використовується тоді, коли студенти ще не можуть самостійно розв'язувати проблемні задачі (на лекціях викладач детально пояснює контрверсійність поглядів);

пошуковий метод – викладач створює проблемну ситуацію, формує проблему, а студенти самостійно її вирішують (реалізується в самостійному виконанні вправ і завдань);

дослідницький – студенти самі, за умов проблемної ситуації, формулюють проблему і самостійно її вирішують.

Метод усного контролю – це бесіда, розповідь студента, роз'яснення. Основою усного контролю слугує монологічна відповідь студента (у підсумковому контролі це більш певний, систематичний виклад) або бесіда, під час якої викладач ставить запитання і чекає відповіді. Усний контроль, як поточний, проводиться на кожному семінарському занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі.

Письмовий контроль – (контрольна робота, реферат) забезпечує глибоку і всебічну перевірку засвоєння, оскільки, вимагає комплексу знань і умінь студента. У письмовій роботі студенту необхідно показати теоретичні знання і вміння застосовувати їх для розв'язування конкретних практичних завдань, крім того, виявляється ступінь оволодіння професійною термінологією, вміння логічно, адекватно вирішувати конкретне практичне завдання.

Дидактичний тест (тест досягнень) – це набір стандартизованих завдань з визначеного матеріалу, який встановлює ступінь засвоєння його студентами.

Контроль набутих знань і умінь із навчальної дисципліни «Урбаністика» здійснюється у три етапи:

на семінарських заняттях та при перевірці виконаної студентом самостійної роботи, і завдань шляхом усного чи письмового опитування студента;

під час написання змістових модулів;

під час здачі заліку.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Основи районного планування.

Тема 1. Мета і завдання районного планування. Основні види і принципи районного планування.

Планувальна організація території. Мета і завдання районного планування. Комплексна оцінка території. Функціональне зонування території. Екологічні і архітектурно-естетичні аспекти районного планування

Тема 2. Особливості планувальної структури виробничих територій.

Передумови формування. Проектування промислових районів. Планувальна організація виробничих територій. Технопарки і технополіси. Санітарно-захисна зона.

Тема 3. Планувальна структура сільбищних територій.

Структурні елементи розпланування. Система громадського обслуговування. Житлова забудова. Розпланування житлового району і кварталу. Транспортна і пішохідна мережі. Просторова композиція житлових утворень.

Тема 4. Приміська зона.

Основні функції. Функціональне зонування. Транспортне обслуговування.

Тема 5. Особливості транспортної мережі міста.

Міська транспортна система, її завдання і значення. Класифікація міських вулиць, доріг і площ. Території зовнішнього транспорту. Парковки. Пішохідний і велосипедний рух в місті.

Тема 6. Проектна документація з районного планування. Економічна ефективність районного планування.

Склад проектної документації з районного планування. Економічна ефективність районного планування. Стратегія розвитку, процеси планування і проектування. Сталий розвиток і маркетинг міського середовища.

Змістовний модуль II. Урбоекологія та урбаністика

Тема 7. Предмет урбоекології. Ландшафтно-екологічна основа міста. Місто, як соціально-екологічна система.

Урбоекологія, як галузь екології. Ріст міст та їх населення. Озеленення як засіб формування культурного ландшафту. Функціональні міські ландшафти. Типи взаємозв'язів урбоекосистеми. Екологічний та соціальний блок екосистеми.

Тема 8. Сучасні процеси і тенденції урбанізації.

Напрямки світової урбанізації. Джерела і шляхи урбанізації. Генезис і динаміка міського ландшафту. Проблеми урбанізації в Україні.

Тема 9. Фактори урбоекосистеми. Міські екотопи.

Природно-просторові ресурси міста. Абіотичні фактори. Біотичні фактори. Міські екотопи. Градієнти міського середовища. Поллютантно-забруднювальний фактор.

Тема 10. Популяція людей в умовах урбоекосистеми.

Структура і динаміка міських популяцій.. Вплив навколишнього середовища на здоров'я міської популяції людей. Демографічна проблема в Україні.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с. р.		л	п	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Основи районного планування								
Мета і завдання районного планування. Основні види районного планування	22	6	4	12	44	2	2	20
Особливості планувальної структури промислових та виробничих територій	18	4	4	10	22	2		20
Планувальна організація сельбищної зони міста	20	6	4	10	21	2		20
Тема 4. Планувальна організація рекреаційної зони	20	6	4	10	21			20
Разом за змістовим модулем 1	80	22	16	42	108	6	2	100
Змістовий модуль 2. Урбоекологія та урбаністика								
Тема 5. Предмет урбоекології. Місто, як соціально-екологічна система. Фактори урбоекосистеми	8	4	4	10	21	2		20
Тема 6: Природні та антропогенні забруднення біосфери.	8	4	6	12	21			20
Підсумковий модульний контроль (ЕКЗАМЕН)	30							
Разом за змістовим модулем 2	50	8	10	22	42	2		40
Усього годин	150	30	26	64	150	8	2	40

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Безлюбченко О. С. Урбаністика: Навч. Посібник / О. С. Безлюбченко, О. В. Завальний. – Харків: ХДАМГ, 2003.- 254 с.
2. Білоконь Ю. М. Регіональне планування / Ю. М. Білоконь. – К.: 2003. – 320 с.
3. Дідик В. В. Планування міст / В. В. Дідик, А. П. Павлів. – Львів: Львівська політехніка, 2006. – 407 с.
4. Джигирей В. С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища: Навч. посіб. / В. С. Джигирей – К.: Т-во «Знання», КОО, 2007. – 422 с.
5. Кучерявий В. П. Екологія / В. П. Кучерявий. – Львів: Світ, 2000. – 500 с.
6. Кучерявий В. П. Урбоекологія / В. П. Кучерявий. – Львів: Світ, 1999. – 360 с.
7. Лобанов Е.М. Транспортная планировка городов: Учебник для студентов вузов / Е. М. Лобанов. – М.: Транспорт, 1990, - 240 с.
8. Лоїк Г. К. Використання земель населених пунктів з основами містобудування. / Г. К. Лоїк, І. Г. Тарасюк, Д. І. Солярчук. – Львів: ЛДАУ, 2000. – 58 с.
9. Панченко Т. Ф. Містобудування. / Т. Ф. Панченко. – К.: Укрархбудінформ, 2001. – 192 с.
10. Планування використання земель населених пунктів: формування прибудинкових територій / А. Я. Сохнич, Д. І. Солярчук, І. Г. Тарасюк, Ю. Д. Солярчук. – Львів: Українські технології, 2009. – 96 с.
11. Пosaцький Б. С. Основи урбаністики / Б. С. Пosaцький. – Львів: 2002. – 368 с.
12. Тарасова В. В. Екологічна стандартизація і нормування антропогенного навантаження на природне середовище. Навчальний посібник / Тарасова В. В., Малиновський А. С., Рибак М. Ф. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 276 с.

Допоміжна:

1. Апостолюк С. О. Промислова екологія. Навч. посібник / Апостолюк С. О., Джигирей В. С., Апостолюк А. С. – К.: Знання, 2005. – 474 с.
2. Горохов В. А. Городское зеленое строительство: [Учеб. пособ. для вузов]. / В. А. Горохов – М., 1991. – 215 с.
3. Запольський А. К. Основи екології / А. К. Запольський, А. І, Салюк А. І. – К.: Вища шк., 2005. – 328 с.
4. Клименко М. О. Моніторинг довкілля: Підручник. / Клименко М. О., Прищеп А. М., Вознюк Н.М. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – 360 с.
5. Кучерявий В. П. Озеленення населених місць: Підручник / В. П. Кучерявий – Вид. 2-ге. – Львів: Світ, 2008. – 456 с.
6. Містобудування. Довідник проектувальника. / за ред. Т.Ф. Панченко. – К. Укрархбудінформ, 2001., – 192 с.
7. Тосунова М. И. / Планировка городов и населенных мест. М: 1975. – 268 с.

Інформаційні ресурси:

1. Закон України «Про благоустрій населених пунктів» від 06.09.2005 № 2807-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2807-15>

2. Закон України «Про основи містобудування» від 16.11.1992 № 2780-ХІІ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2780-12>
3. Районне планування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bibliograph.com.ua/spravochnik-181-4/48.htm>
4. Територіальне проектування та районне планування. Частина 1: Основи територіального проектування та районного планування територій населених пунктів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dsr.univ.kiev.ua/pub/127776/>
5. Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень. ДБН 360-92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kga.gov.ua/files/doc/normy-derjavy/dbn/Mistobuduvannja-Planuvannja-i-zabudova-miskyh-i-silskyh-poselen-DBN-360-92.pdf>
6. Склад та зміст містобудівної документації на державному та регіональному рівнях. ДБН Б. 1.1.-13:2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minregion.gov.ua/attachments/files/bydivnitstvo/tehnichne-regulyuvannya/normuvannja/DBN_B.1.1-13-2012.pdf